

თანამედროვე ჩინეთ-ევროკავშირის ორმხრივი ურთიერთობების ისტორიის ზოგადი ასპექტები

დავით მორგოშია

ევროპული და საერთაშორისო პოლიტიკის მაგისტრი
მილანის კათოლიკური უნივერსიტეტი (UNICATT)

რეზიუმე

სტატიის „თანამედროვე ჩინეთი-ევროკავშირის ორმხრივი ურთიერთობების ისტორიის ზოგადი ასპექტების“ მიზანია, პეკინისა და ბრიუსელის დიპლომატიური ურთიერთობების დამყარების შემდეგომ განვლილი გზის და იმ ძირითადი თანამშრომლობის მიმართულებების მოკლე აღწერა, როგორიცაა: ვაჭრობა, ადამიანის უფლებები, ინტელექტუალური საკუთრება, გეოეკონომიკა, მსოფლიო წესრიგი და სხვა.

აღსანიშნავია, რომ 1989 და 2003 წლის ისტორიულმა მოვლენებმა გარდამტეხი როლი ითამაშეს ორმხრივი ურთიერთობების განვითარებაში. პირველი მათგანი უდაოდ მიეკუთვნება ნეგატიურ პრეცედენტს, საუბარია ტიანენმენის მოედნის დარბევა, რომელიც მკაცრ დარღვევად შეფასდა ადამიანის უფლებების კუთხით ევროპელების მხრიდან. მეორე შემთხვევაში, საუბარია 2003 წლის ისტორიულ მიღწევაზე, როდესაც ორმა მხარემ ხელი მოაწერეს ახალ სტრატეგიული პარტნიორობის შეთანხმებას ეკონომიკურ საკითხებში „A Maturing Partnership: Shared Interests and Challenges in EU-China Relations“, რომელიც დაგვირგვინდა 2013 წლის „EU-China 2020 Strategic Agenda for Cooperation“-ის ხელშეკრულებით.

ბოლო დროინდელი მოვლენებიდან ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს ადგილს, ორი პოლიტიკური სუბიექტის ორმხრივ ეკონომიკურ ურთიერთობებში, იკავებს 2013 წელს ჩინეთის პრეზიდენტის მიერ ინიცირებული ახალი აბრეშუმის გზის პროექტი. ახალი ჩინური გეოეკონომიკური გეგმა „სარტყელი და გზის ინიციატივის“ სახელით ცნობილი, არის გლობალური მასშტაბის პროექტი, რომლის ერთ-ერთი აქტიური მონაწილე და პარტნიორი არის ევროკავშირი. და ბოლოს, ახალი უცნობი კორონავირუსის (CoVid-19) გავრცელება, რომელმაც მსოფლიო პოლიტიკურ და ეკონომიკურ მდგომარეობაზე სერიოზული ზემოქმედება მოახდინა, მათ შორის ჩინეთსა და ევროკავშირის ორმხრივ ურთიერთობების ტენდენციებზე. თუმცა, ორი მხარის უმაღლესმა პირებმა, ჩინეთ-ევროკავშირის 22-ე ვიდუოკონფერენციის საშუალებით ჩატარებულ უმაღლეს შეხვედრის დროს განიხილეს კრიზისიდან გამოსასვლელი სავარაუდო გზები მომავალი თანამშრომლობის ჰარმონიზაციისთვის.

საკვანძო სიტყვები: დიპლომატიური ურთიერთობები, სტრატეგიული პარტნიორობა, კონკურენცია, სავაჭრო ბრუნვა, ინტელექტუალური საკუთრება, გეოეკონომიკა, ადამიანის უფლებები, მსოფლიო წესრიგი, კლიმატური ცვლილებები, პანდემია.

SUMMARY

The article “General Aspects of the History of Modern China-EU Bilateral Relations” aims to provide a brief overview of the way passed since the establishment of diplomatic relations between Beijing and Brussels and key areas of cooperation such as trade, human rights, intellectual property, geoeconomics, world order and etc.,

It should be noted that the historical events of 1989 and 2003 played a crucial role in the development of bilateral relations. The first of them undoubtedly belongs to the negative precedent, referring to the Tiananmen Square Attack, which was assessed by Europeans as a severe violation of human rights. The second case refers to the historic achievement of 2003, when the two parties signed a new strategic partnership agreement on economic issues “A Maturing Partnership: Shared Interests and Challenges in EU-China Relations”, which was completed by the the contract “EU-China 2020 Strategic Agenda for Cooperation” of 2013.

One of the most important recent events in the bilateral economic relations between the two political entities is the new Silk Road project initiated by the President of China in 2013. The new Chinese Geoeconomic Plan, known as the “Belt and Road Initiative”, is a global project and the European Union is one of the active participants and partners thereof. And finally, the spread of the new unknown coronavirus (CoVid-19), which has had a serious impact on the world political and economic situation, including on the trends of bilateral relations between China and the EU. However, during the summit taken place through the 22nd China-EU videoconference, officials of both parties discussed possible ways out of the crisis to harmonize future cooperation.

Keywords: Diplomatic Relations, Strategic Partnership, Competition, Trade Turnover, Intellectual Property, Geoeconomics, Human Rights, World Order, Climate Change, Pandemic.

* * * *

ჩინეთსა და ევროკავშირის შორის დიპლომატიური ურთიერთობები დამყარდა 1975 წლის 6 მაისს. დღესდღეობით, ჩინეთი ევროკავშირის მეორე სავაჭრო პარტნიორია აშშ-ს შემდეგ, ხოლო ევროკავშირი ჩინეთის ნომერ პირველი სავაჭრო პარტნიორი. თავის მხრივ, მსოფლიო ბანკის სტატისტიკის

თანახმად, ევროკავშირი (18,45 ტრლ. აშშ დოლ.), როგორც ევროპულ სახელმწიფოთა გაერთიანება, იკავებს მსოფლიოში მეორე ადგილს ნომინალური მშპ-ს მქონე ქვეყნების სიაში, ხოლო ჩინეთი მესამეს (13,09 ტრლ. აშშ დოლ.)¹. 1975 წლიდან დღემდე, ჩინეთ-ევროკავშირის შორის შექმნილია 60-ზე მეტი ოფიციალური თანამშრომლობის და დიალოგის პლატფორმა. თანამშრომლობის სფეროებია: პოლიტიკა, ეკონომიკა, სოციალური ურთიერთობები, სამხედრო მრეწველობა, ინოვაციები, ტექნოლოგიები, ადამიანის უფლებები, გარემოს დაცვა, მდგრადი განვითარება და სხვა. ამის მიუხედავად, მსოფლიოს მეორე და მესამე ეკონომიკის მქონე პოლიტიკურ სუბიექტებს შორის დიპლომატიურ-ეკონომიკური ურთიერთობა იდეალური არ არის, მიზეზი სხვადასხვაა.

დიპლომატიური ურთიერთობების დამყარების შემდეგ, პირველი ნეგატიური ფაქტი ჩინეთ-ევროკავშირის ურთიერთობებში 1989 წელს დაფიქსირდა. ევროკავშირის საბჭოს 1989 წლის 26 ივნისის დეკლარაციის მიხედვით ჩინეთს სამხედრო შეიარაღების ემბარგო დაუწესდა². მიზეზი ტიანანმენის მოედანზე გამოსული მშვიდობიანი მომიტინგე სტუდენტების დარბევა იყო, რასაც ასეულობით ადამიანი შეეწირა (ოფიციალური რიცხვი დღემდე უცნობია) და ათასობით დაშავდა, ხოლო ორგანიზატორები მკაცრად რეპრესირებულები იყვნენ. მომხდართან დაკავშირებით ევროკავშირის და ჩინეთს განსხვავებული პოზიცია აქვთ, პირველისთვის ადამიანის უფლებების კუთხით უხეში დარღვევა დაფიქსირდა და დემონსტრანტთა წინააღმდეგ ჩადენილი ძალადობა შესაბამისად არ იყო გამოძიებული, ხოლო ჩინეთი მიიჩნევს, რომ დანესებული ემბარგო „ცივი ომის“ დროინდელი ლოგიკაა და დროსთან შეუსაბამო, რადგან ტიანანმენის მოედანზე აქცია, რომელიც თვეების მანძილზე გრძელდებოდა ჩინეთს სახელმწიფოებრივ საფრთხეს უქმნიდა, რის გამოც გადანყდა მართლწესრიგის აღდგენა კანონის სრული დაცვით. 1989 წლის ტრაგედია მთავარი წყალგამყოფი გახდა ჩინეთ-ევროკავშირის ურთიერთობებში ადამიანის უფლებების დაცვის კუთხით. დასავლეთის ერთ-ერთი მთავარი პოსტულატი ორმხრივი ურთიერთობების ეკონომიკური და სოციალური კუთხით განვითარებისთვის გახდა ადამიანის უფლებების რეალური რეფორმირება ჩინურ რეალობაში. ისეთი ავტორიტეტული არასამთავრობო ორგანიზაციები ადამიანის უფლებათა დაცვის სფეროში როგორებიცაა Human Rights Watch და Amnesty International დღემდე სისტემატურად აფიქსირებენ პოზიციას ჩინეთში მოქალაქეთა უფლებების საკმაოდ დარღვევების შესახებ.³

2003 წელი გარდამტეხი აღმოჩნდა ჩინეთ-ევროკავშირის ეკონომიკურ ურთიერთობებში. ევროპის

საბჭომ დაამტკიცა ევროპის კომისიის მიერ შემუშავებული „A Maturing Partnership: Shared Interests and Challenges in EU-China Relations“, პეკინსა და ბრიუსელს შორის სტრატეგიული პარტნიორობის ახალი გეგმა⁴. ხოლო, იმავე წლის დეკემბერში ევროპის უსაფრთხოების სტრატეგიის (ESS) დოკუმენტის მიხედვით, ჩინეთი განისაზღვრა როგორც მეხუთე სტრატეგიული პარტნიორი ევროკავშირისთვის კანადის, ინდოეთის, იაპონიის და რუსეთის შემდეგ⁵. ევროკავშირმა მკაფიოდ დააფიქსირა, რომ სტრატეგიული პარტნიორობა არ მოიცავს სამხედრო სფეროს. მსგავსი ტიპის განცხადების გაკეთება გახდა საჭირო, რადგან აშშ-ს მხრიდან გაჩნდა კითხვის ნიშნები იმასთან დაკავშირებით რომ პეკინი-ბრიუსელის სტრატეგიული თანამშრომლობის უკან ხომ არ იმალებოდა აშშ-ს გლობალური გავლენის და ძალაუფლების დაკნინება.⁶ სინამდვილეში ამ ფორმატის დღის წესრიგს წარმოადგენს ეკონომიკური ურთიერთობების განვითარება, ჩინეთის მოთხოვნა სამხედრო შეიარაღების ემბარგოს გაუქმებასთან დაკავშირებით და საბაზრო ეკონომიკის მქონე ქვეყნის გარანტია (Market Economy Status). არაერთი მცდელობის მიუხედავად ჩინეთმა დღემდე ვერ მოახერხა სამხედრო შეიარაღების ემბარგოს გაუქმების შესახებ შეთანხმების მიღწევა, ხოლო ევროკავშირი, თავის მხრივ, ითვალისწინებს რა ბოლო პერიოდში მიღწეულ პოზიტიურ სავაჭრო ურთიერთობების შედეგებს, „მიზნად ისახავს, რომ გადახედვას ემბარგოს ხელშეკრულებას“, თუმცა რეალური შედეგი ამ მიმართულებით დღემდე არ დამდგარა⁷.

მას შემდეგ, რაც 1985 წელს გაფორმდა ევროკავშირის და ჩინეთს შორის „Trade and Cooperation Agreement“, ⁸ ორმხრივი სავაჭრო ბრუნვა ყოველწლიურად სწრაფი ტემპებით იზრდებოდა და იზრდება დღემდე. სანყის წლებში ჩინეთსა და ევროკავშირს შორის სავაჭრო ბრუნვა 14,3 მილიარდ აშშ დოლარს აღწევდა, ხოლო 2017 წლის ევროსტატის მონაცემებით რეკორდული 572,8 მილიარდი აშშ დოლარი დაფიქსირდა⁹. ჩინურ-ევროპული ეკონომიკური ურთიერთობების ჭრილში ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ასპექტი არის „ინტელექტუალური საკუთრების“ (Intellectual Property) შესახებ პრინციპის დაცვა, რომელიც ერთ-ერთი უმთავრესი მოთხოვნაა ევროკავშირის მხრიდან, რათა მოხდეს ფალსიფიცირებულ პროდუქტთან დაკავშირებულ პრობლემატიკაზე ეფექტური რეაგირება და საპატენტო უფლებების დაცვა¹⁰.

2013 წელს გაფორმდა „EU-China 2020 Strategic Agenda for Cooperation“, რომელიც ითვალისწინებს

4 ბმული 3

5 ბმული 3

6 ბმული 3

7 ბმული 4

8 ბმული 2

9 ბმული 5

10 ბმული 3

1 ბმული 1

2 ბმული 2

3 ბმული 3

სტრატეგიული ურთიერთობების განვითარებას სამი მიმართულებით¹¹:

- ეკონომიკური და დარგობრივი სავაჭრო დიალოგი Economic and (Sectoral) Trade Dialogue

- სტრატეგიული დიალოგი Strategic (Political) Dialogue

- ხალხთა შორის დიალოგი People-to-People Dialogue

პარალელურად, დოკუმენტის მიხედვით მოხდა ჩინეთის ტერიტორიული მთლიანობის და სუვერენიტეტის ხელახლა დადასტურება ევროკავშირის მხრიდან, ხოლო ჩინეთმა კიდევ ერთხელ მხარი დაუჭირა ევროპული ინტეგრაციის პოლიტიკას. ყოველწლიურად იმართება “EU-China 2020 Strategic Agenda for Cooperation” ფორმატის სამიტი ევროკავშირსა და ჩინეთს შორის, სადაც განიხილება პოლიტიკური და ეკონომიკური საკითხები გლობალურ და რეგიონალურ დონეზე.

ახალი გეოეკონომიკური რეალობაა „Belt & Road Initiative“ ევროკავშირს და ჩინეთს შორის (არამარტო), რომელიც 2013 წელს ჩინეთის პრეზიდენტის სი ძინპინის მიერ იქნა ინიცირებული. XXI საუკუნის მეტა გეოეკონომიკურმა პროექტმა, მისი გაჟღერების დღიდან ახალი სტიმული მისცა გლობალურ ეკონომიკას, როგორც ინფრასტრუქტურული, ისე ფინანსური შემოსავლების განვითარების და გაძლიერების კუთხით. ევროკავშირში მიაჩნიათ, რომ ამ პროექტის მთავარი გამოწვევებია ფინანსური გაუმჭვირვალობა, ბიუროკრატიული პროცედურები და ადამიანის და შრომითი უფლებების დაცვა. ამ ხარვეზების აღმოსაფხვრელად ევროკავშირმა შეიმუშავა BRI-ის ეფექტური განხორციელების ხელშეწყობი მექანიზმი „EU connectivity“, რათა ხარისხიანად მოხდეს ევროპისა და აზიის შეკავშირება. „ევროკავშირის ახალი დამაკავშირებელი გეგმა (connectivity plan) მიზნად ისახავს, გაზარდოს მისი სანდობა როგორც დამაკავშირებლის როლის და გააუმჯობესოს ურთიერთგაგება ბრიუსელსა და პეკინს შორის“, განაცხადა ფრანჩესკო სავერიო მონტეზანომ, „College of Europe“-ის უფროსმა ასისტენტ მკვლევარმა.¹² ევროკავშირის ოფიციალური ახალი ინიციატივის მიხედვით, იგეგმება ყოველისმომცველი, მდგრადი და კანონზე დაფუძნებული (rule-based) კავშირის ჩამოყალიბება, რომელიც ხელს შეუწყობს ორმხრივ თანამშრომლობას ჩინეთსა და სხვა აზიურ სახელმწიფოებთან. მონტეზანოს თქმით, დიდია ახალი შემაკავშირებელი პლატფორმის, სახელწოდებით „EU-China Connectivity Platform“ შექმნის ალბათობა.

ჩინეთის საერთაშორისო არენაზე მოქმედების მთავარი პრინციპი არის „მსოფლიო წესრიგის“ ორმხრივი (მრავალმხრივი-მულტიპოლარული) პრინციპის ინტერპრეტირება (საუბარია ეკონომიკურ კუთხეზე), რადგან პეკინის შეხედულებით ერთპო-

ლარული პოლიტიკა აფერხებს ეკონომიკურ განვითარებას და საჭიროებს მის დივერსიფიცირებას ორმხრივი და/ან მულტიპოლარული პრინციპით, რომლის შემთხვევაში რესურსები გადანაწილებული იქნება რეგიონების მიხედვით მსოფლიოში და არ იქნება ცენტრალიზებული ერთი კონკრეტული ქვეყნის მიერ (იგულისხმება აშშ). 2018 წელს, გაეროს გენერალური ასამბლეის 73-ე სესიაზე სიტყვით გამოსვლისას ჩინეთის საგარეო საქმეთა მინისტრმა ვანგ იმ კიდევ ერთხელ დააფიქსირა აზრი მრავალპოლარული სისტემის სარგებლიანობაზე „ჩინეთის პასუხი არის მკაფიო. ჩინეთი მხარს უჭერს „მსოფლიო წესრიგს“ და ამავდროულად სწამს მულტიპოლარული პრინციპის“.¹³

2019 წლის დეკემბერში, ჩინეთის ქალაქ უხანში ახალი კორონავირუსის, აქამდე უცნობი შტამის (CoVid-19) აფეთქებამ, გლობალური პროცესები გამოიწვია. მიზეზი იმისა, თუ რატომ მივიდა ეპიდემია პანდემიამდე ანუ გლობალურ მასშტაბებამდე-კომპლექსურია. დრო რომელიც ქ. უხანისა და ხუბეის პროვინციის ადგილობრივ ხელმძღვანელობას დასჭირდა ყველაფრის გამოსაკვლევად დაგვიანებული აღმოჩნდა. არადროულმა რეაგირებამ ხელი შეუწყო შიდა გავრცელებას ხელი, რადგან ბუნებრივია ნებისმიერი ახალი ტიპის ვირუსის აღმოჩენა და შესაბამისი პრევენციული ღონისძიების გატარება ყოველთვის დროის რესურსს მოითხოვს. იმ დროს, როდესაც ამოუცნობი ვირუსის ერთ-ერთი მთავარი მახასიათებლები ადამიანიდან ადამიანზე სწრაფი გავრცელება იყო. გარდა ამისა, 11 მილიონიანი ქალაქი უხანი გახლავთ კლასიკური ჩინური სატრანსპორტო და ლოგისტიკური საერთაშორისო დონის ჰაბი. კონკრეტულად კი, უხანის რკინიგზა აღწევს გერმანიის ქალაქ ჰამბურგამდე, რომლის საშუალებითაც ყოველკვირეულად სატვირთო კონტეინერები იგზავნება გერმანიის მიმართულებით. ხოლო უხანის საერთაშორისო აეროპორტიდან ყოველდღიურად ასეული შიდა თუ საგარეო ფრენა სრულდებოდა (პანდემიამდე). ქალაქში უამრავი უცხოელი ტურისტი თუ დასაქმებული პირი ცხოვრობს, რამაც დამატებითი სტიმული მისცა ვირუსის ქალაქის (ქვეყნის) ფარგლებს გავრცელებას, რადგან საახალწოდ მათი უმრავლესობა სახლებში ბრუნდებოდა შვებულების გამოსაყენებლად. ქ. უხანის საერთაშორისო მნიშვნელობის ფაქტის ხაზგასასმელად ის ფაქტიც საკმარისია, რომ არაერთ მსოფლიოს მონინავე ქვეყანას, მათ შორის აშშ-ს, აქვს დამატებითი საკონსულოები გახსნილი, რათა თავიანთ მოქალაქეები უზრუნველყონ ადგილზე საჭირო ასისტენციით. გარდამტეხი ფაქტორი და კითხვის ნიშნები რაც ვირუსის წარმოშობის თეორიებს მოჰყვა არის ქ.უხანის სამხედრო ლაბორატორია, რომლის გამოც უამრავი დასავლეთის უსაფრთხოების სამსახურები ეჭვობენ, რომ მისი გავრცელება სწორედ სამხედრო ბიოლოგიური ლაბორა-

11 ბმული 6

12 ბმული 9

13 ბმული 8

ტორიიდან მოხდა, დაუდევრობით ან შეგნებულად. ეს გახლავთ სწორედ ის ერთადერთი და ძირითადი მიზეზი, რომელსაც შემდგომ მსოფლიო მასშტაბის დაუსრულებელი პოლიტიკური პროპაგანდა მოჰყვა. ხოლო, ობიექტურობისთვის ჯერ-ჯერობით ვირუსის წარმოშობის ან მისი ხელოვნურად შექმნის დამადასტურებელი არანაირი ოფიციალური დოკუმენტაცია არ არსებობს. მის გამოსაკვლევად საერთაშორისო სამეცნიერო თუ სამედიცინო ძალებისმევა იქნება საჭირო. შექმნილი ვითარებიდან გამომდინარე, 30 იანვარს ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციამ ახალი ტიპის პნევმონიური დაავადება გლობალურ საფრთხედ გამოაცხადა, რასაც მოჰყვა მსოფლიოს მასშტაბით ქვეყნების მიერ უკიდურესი ზომის, საყოველთაო კარანტინის გამოცხადება, რადგანაც პანდემიებთან საბრძოლველად ის უტყუარი საშუალება რომელიც კაცობრიობამ გამოიგონა არის კარანტინი, ანუ საოველთაო თვითიზოლაცია, რათა ვირუსის გავრცელება შენეღდეს.¹⁴

დღეის მონაცემებით ჩინეთი ერთ-ერთ იმ წარმატებულ ქვეყანათაგანია რომელმაც წარმატებით დაამარცხა, შეანელა ვირუსის გავრცელება საკუთარ საზღვრებზე, თუმცა დიდი ადამიანური, ეკონომიკური თუ სამედიცინო რესურსების გამოყენების ხარჯზე. ჩინეთის მსგავსი პნევმონიური აფეთქების, ეპიდემიის გამოცდილება 2003 წელს ჰქონდა, რომელიც შეიძლება ითქვას გენერალური რეპეტიცია აღმოჩნდა დღევანდელი პანდემიის დროს, მიღებულმა გამოცდილება ფასდაუდებელი სამსახური გაუწია ჩინელ ხალხს.

ევროკავშირის ქვეყნებიდან ერთ-ერთი პირველი იყო გერმანია, რომელმაც ჩინეთს მოუწოდა, ნათელი მოეფინა კორონავირუსის ეპიდემიის გამომწვევი მიზეზებისთვის. გერმანიის ეკონომიკური თანამშრომლობის მინისტრმა, გერდ მიულერმა განაცხადა, რომ „მსოფლიო კრიზისის ფონზე ჩინეთმა უნდა აჩვენოს მაქსიმალური გამჭვირვალობა. განსაკუთრებით, ვირუსის წარმოშობის საკითხთან დაკავშირებით“. მისი თქმით, აუცილებელია იმ თეორიის განხილვაც, რომ ვირუსი ხელოვნურად, ლაბორატორიაში გაჩნდა და ამ საკითხზე პეკინმა განმარტება უნდა გააკეთოს. თავის მხრივ, ქალაქ უხანში მდებარე ვირუსოლოგიის ინსტიტუტის ლაბორატორიის ხელმძღვანელმა, იუან ჩჟიმინმა კატეგორიულად უარყო ეს ვერსია. მისი თქმით, „მეცნიერებმა ზუსტად იციან, რა სახის კვლევები მიმდინარეობს ლაბორატორიაში და როგორ ეპყრობიან მკვლევრები ვირუსებსა და ნიმუშებს“. ჩჟიმინის მტკიცებით, ლაბორატორიის არც ერთი თანამშრომელი არ დაინფიცირებულა.¹⁵

კიდევ უფრო კრიტიკული და მომთხოვნი იყო გერმანული გამომცემლობა „შპიგელს“ (ევროპის უდიდესი და გერმანიის ყველაზე გავლენიანი ყოველკვირეული ჟურნალი) სტატია, რომელმაც

გაავრცელა ინფორმაცია (არაოფიციალური), რომ არის შესაძლებლობა გერმანიის მთავრობამ ჩინეთს პანდემიის შედეგად გამოწვეული ზარალისთვის საკომპენსაციოდ 130 მილიარდი ევრო მოსთხოვოს. ამ თემასთან დაკავშირებთან ჩინეთის საგარეო საქმეთა მინისტრმა, ვანგ იმ, ერთ-ერთი პრესკონფერენციის დროს მოკლედ უპასუხა: „ქვეყნები რომლებიც ჩინეთს კომპენსაციას თხოვენ უბრალოდ ოცნებობენ.“¹⁶

2020 წლის 22 ივნისს, ჩინეთ-ევროკავშირის დიპლომატიური ურთიერთობების დამყარების შემდგომ, პირველად ისტორიაში, ვიდეოკონფერენციის საშუალებით გაიმართა 22-ე უმაღლესი შეხვედრა. აღნიშნულ დისტანციურ კონფერენციაში მონაწილეობა მიიღეს ევროკავშირის მხრიდან ევროპის საბჭოს პრეზიდენტმა, ჩარლზ მიშელმა, ევროკომისიის პრეზიდენტმა ურსულა ვან დერ ლეენმა და ევროკავშირის საგარეო პოლიტიკური უწყების ხელმძღვანელმა ჯოზეფ ბორელმა. ჩინეთის მხარე წარმოადგინეს ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის პრეზიდენტმა სი ძინპინმა და პრემიერ მინისტრმა ლი კეციაიმ.

ვიდეოკონფერენციაზე განხულებულ იქნა ორმხრივი სავაჭრო და ეკონომიკური საკითხები, კოვიდ-19-ის ირგვლივ შექმნილი პანდემიური სიტუაცია, კრიზისული მდგომარეობიდან გამოსასვლელი გზების შესაძლო ვარიანტები. ასევე, ისეთი მწვავე თემებიც როგორც არის ჰონგ-კონგის სადავო საკითხი, რომელიც ჩინეთის უმაღლესმა საკანონმდებლო ორგანომ „ჰონგ-კონგის ეროვნული უსაფრთხოების შესახებ“ კანონის დამტკიცებით მიიღო, ასევე მატერიკზე არსებული ადამიანის უფლებების საკითხი და სინძიან ოლურეთის „ბანაკების“ ქეისი.

უფრო კონკრეტულად კი, ხაზი გაესვა ჩინეთ-ევროკავშირის ერთიანი საინვესტიციო შეთანხმების „EU-China Comprehensive Investment Agreement“ მნიშვნელობას, რათა აღმოიფხვრას ასიმეტრიული ტენდენციები საბაზრო წვდომაზე. ასევე, ევროკავშირის პოზიცია და სურვილია ჩინეთ-ევროკავშირის მიერ მიღებული „EU-China Agreement on Geographical Indications“ შესახებ შეთანხმების სწრაფი რატიფიცირება.¹⁷

ორმა მხარემ განიხილა კლიმატის ცვლილებებთან დაკავშირებული საკითხები. ჩინეთი გახლავთ ევროკავშირის სტრატეგიული პარტნიორი პარიზის შეთანხმების მიხედვით, რომელიც ავალდებულებს ჩინეთს შეასრულოს ნაკისრი ვალდებულებები და შეამციროს დაბინძურების მაჩვენებელი საკუთარ ტერიტორიაზე.

მნიშვნელოვანი თემა იყო ციფრული ტექნოლოგიების საკითხი. ყველა ფუნდამენტური პრინციპი მონაცემების უსაფრთხოების შესახებ, კერძოდ ადამიანის პირადი ინფორმაციის უსაფრთხოების უზრუნველყოფა კიბერშეტევებისგან და ზოგადად

14 ბმული 10

15 ბმული 11

16 ბმული 12

17 ბმული 14

ბოლო დროს გახშირებული დეზინფორმაციების ე.წ. „Fake News“ გავრცელების მაქსიმალური შეზღუდვა.

ევროკავშირმა კიდევ ერთხელ მოუწოდა ჩინეთს ღრმა პასუხისმგებლობით იმოქმედოს გლობალური გამოწვევების გასამკლავებლად და იხელმძღვანელოს საერთაშორისო წესრიგით გათვალისწინებული პრინციპებით, ხელი შეუწყოს მშვიდობის განვითარებას და სტანდარტების სრული დაცვით განახორციელოს თავისი საქმიანობა აფრიკის კონტინენტზე მდგრადი განვითარების კონცეფციის ხელშესაწყობად.

შეხვედრის დასასრულს, მხარეებმა განიხილეს რეგიონალური და საერთაშორისო დღის წესრიგის საკითხები: კორეის ნახევარკუნძულის, ირანის ბირთვული შეთანხმების და ავღანეთის შესახებ. აღსანიშნავია ფაქტი, რომ ევროკავშირი უფრო აქტიურად აპირებს ადამიანის უფლებების საკითხის ნამოწვევას წინა პლანზე ჩინეთის მატერიკზე, და ამ ფაქტთან დაკავშირებით იგეგმება სპეციალური დიალოგის ნამოწყება ორ მხარეს შორის, „the Human Rights Dialogue“-ის პლატფორმა, რომლის უმთავრესი მიზანი სინძიანის ტიბეტის, ჰონგ-კონგის და ზოგადად ადამიანის უფლებების გაუმჯობესებაა.¹⁸

შეხვედრის დასასრულს პრესისთვის ერთობლივი შეხვედრა გამართეს პრეზიდენტ მიშელმა და პრეზიდენტ ვან დერ ლეენმა. ვან დერ ლეენის თქმით: „ჩინეთთან ორმხრივი ურთიერთობები არის როგორც შესაძლებლობა, ასევე საჭიროება. მაგრამ, ამავდროულად ვუსვამ ხაზს იმ ფაქტს, რომ ჩვენი პოლიტიკური სისტემები და მიდგომები მრავალპოლარული ურთიერთობების შესახებ შესამჩნევად განსხვავდება. ჩვენ მტკიცედ დავიცავთ ჩვენს პრინციპებს და ღირებულებებს ორმხრივი ურთიერთობების შესახებ.“¹⁹ აღსანიშნავია, რომ გერმანიის კანცლერის პოზიციაც მსგავსი შინაარსით ხასიათდება. მან მკაფიოდ ხაზი გაუსვა ფაქტს, რომ ჩინეთი ევროკავშირის ეკონომიკური კონკურენტი და ამავდროულად სტრატეგიული პარტნიორია.

სი ძინპინის კომენტარი კი შემდგომ თანამშრომლობაზე ორიენტირებული იყო: „ჩინეთს სურს მშვიდობა ჰეგემონიის ნაცვლად. როგორც არ უნდა შეიცვალოს საერთაშორისო პოლიტიკური სიტუაცია, ჩინეთი მტკიცედ დაუჭერს მხარს მრავალმხრივ ურთიერთობებს და ხელს შეუწყობს მსოფლიო მმართველობის კონცეფციას, რომელიც მყარად ეფუძნება ურთიერთ პატივისცემას, საერთო ძალისხმევასა და კეთილდღეობას.“

რაც შეეხება ჯოზეფ ბორელის აზრს პოლიტიკურ ასპექტთან დაკავშირებით მან ჩინეთ-ევროკავშირის 22-ე შეხვედრამდე პრესასთან აღნიშნა, რომ ევროპა ჩინეთთან ურთიერთობის დროს „მიამიტი აღმოჩნდა“. მისივე განცხადებით, ჩინეთი ევროკავშირის „პარტნიორიც და მეტოქეც თანაბრად არის,

რომელსაც მმართველობის ალტერნატიული მოდელის წინ ნამოწვევა სურს“. ამის შესახებ განცხადება ბორელმა ფრანგულ მედიასთან ინტერვიუში გააკეთა. როგორც ბორელი აღნიშნავს, ჩინეთი და ევროკავშირი მხარს უჭერენ მულტილატერალიზმს, თუმცა ეს არ ნიშნავს, რომ მხარეებს გლობალური მმართველობა ერთნაირად ესმით, განსაკუთრებით კრიზისის დროს. „ჩვენ, ევროპელები მხარს ვუჭერთ ეფექტურ მულტილატერალიზმს, როდესაც ცენტრალურ როლს გაერო თამაშობს. ჩინეთს კი შერჩევითი მულტილატერალიზმი სურს, რომელიც ეფუძნება საერთაშორისო წესრიგის განსხვავებულ გაგებას“, – განაცხადა ბორელმა. ამასთან, ევროკავშირის საგარეო პოლიტიკური უწყების ხელმძღვანელმა განაცხადა, რომ ის არ ეთანხმება დონალდ ტრამპის მოსაზრებას, რომ კორონავირუსი ჩინეთში ხელოვნურად შექმნეს.²⁰

აუცილებელია აღინიშნოს, ევროკავშირსა და ჩინეთს შორის ახალი სარკინიგზო გზების ექსპლუატაციაში შესვლა, „გზისა და სარტყლის ინიციატივის“ ეგიდით. 2020 წლის 27 ივლისს სიჩუანის პროვინციის ქალაქ ნანჩონგის თანამედროვე ლოგისტიკური პარკიდან მილანის მიმართულებით გავიდა „ნანჩონგი-მილანი“ სახელით ჩინეთ-ევროპის სატვირთო ექსპრესი. ამ კონკრეტული დერეფნის წლიური ტვირთ ბრუნვის გეგმა გახლავთ 1600 კონტეინერი, რომლის ღირებულებაც 1,5 მილიარდ იუანს (210 მლნ აშშ დოლ) შეადგენს. ამავე წლის 21 აგვისტოს, ისტორიაში პირველად ადგილობრივმა ავსტრიულმა კომპანიამ ვენის სამხრეთ ტერმინალიდან პირველი სატვირთო მატარებელი გააგზავნა ჩინეთის მიმართულებით, ექსკლუზიურად „დამზადებული ავსტრიაში“ პროდუქციის ექსპორტზე გასატანად. საუბარია 41 კონტეინერზე, რომლის ღირებულება 1.8 მლნ ევროა, ხოლო დანიშნულების ადგილი ქ. შანხაი, სადაც 16 დღის განმავლობაში მოხდება ტვირთების ჩატანა სარკინიგზო დერეფნით.

ჩინეთი-ევროკავშირის დიპლომატიური ურთიერთობები, რომელიც 40 წელზე მეტს ითვლის, საერთო ჯამში, აგრძელებს განვითარებას პოზიტიური კუთხით, განსაკუთრებით ეკონომიკურ დონეზე. მიუხედავად იმისა, რომ გამოწვევები ადამიანის უფლებების კუთხით კვლავ რჩება, ორმხრივი ურთიერთობები წინ მიიწვეს დადებითი კუთხით, თუმცა პოსტ პანდემიური ეფექტი თავის ზეგავლენას მოახდენს მათ ურთიერთობებზე, რომლის პირველი ნიშნები სახეზეა. თუ გავითვალისწინებთ აშშ-ს პრეზიდენტის, დონალდ ჯ. ტრამპის ხისტ პოლიტიკას აზიური გიგანტის წინააღმდეგ, რომლის მიზანია არსებული საერთაშორისო წესრიგის „გადარჩენა კომუნისტური ჩინეთის საფრთხისგან“, ადრე თუ გვიან ევროპას უბიძგებს ამერიკისთვის სოლიდარობის გამოცხადებისკენ, რადგან მეორე მსოფლიო ომის შემდგომი რეალობიდან გამომდინარე

18 ბმული 15

19 ბმული 13

20 ბმული 16

ნარე, ევროპა აშშ-ს ნომერ პირველი სტრატეგიული პარტნიორია არსებული საერთაშორისო სისტემის პრომოციონირებაში. თუმცა, დღესდღეობით ევროკავშირს აქვს შიდა მწვავე საკითხები, რომელიც ხელს უშლის ჩინეთის მიმართ საერთო პოზიციის ჩამოყალიბებაში, რადგანაც ევროკავშირის ქვეყნების მიმართ ოფიციალური პეკინი მრავალმხრივი ურთიერთობების პრინციპით მოქმედებს, ანუ ინდივიდუალურად. შესაბამისად, ევროკავშირი დღეისთვის ინარჩუნებს რაციონალურობას და ერიდება არაპროგნოზირებადი ხისტი ნაბიჯების გადადგ-

მას. მთავარი განმუხტველი ძალა, რომლისაც ეიმედება ოფიციალურ ბრიუსელს არის ის ეკონომიკური ბაზისები, რომელიც ევრაზიის კონტინენტის ორ უდიდესი ეკონომიკის ქვეყნებს ერთმანეთთან აკავშირებთ. თავის მხრივ, ჩინეთის ხელისუფლებამ, სიძინპინის მეთაურობის პერიოდში არაერთხელ გამოთქვა სწრაფი და საერთაშორისო სტანდარტებზე მორგებული რეფორმების გატარების მზადყოფნა, რათა მაქსიმალურად აღმოიფხვრას გაუგებრობა და შეუთავსებლობა ჩინეთსა და ევროკავშირს შორის, როგორც საბაზრო ისე პოლიტიკური კუთხით.

წყაროები:

- ბმული 1
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A8-2018-0252&format=XML&language=IT>
- ბმული 2
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+MOTION+B5-2003-0549+0+DOC+XML+V0//IT>
- ბმული 3
https://www.tuttocina.it/Mondo_cinese/129/129_berk.htm
- ბმული 4
<http://www.repubblica.it/2004/l/sezioni/esteri/ciampicina/embargoue/embargoue.html>
- ბმული 5
https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/China-EU_-_international_trade_in_goods_statistics
- ბმული 6
<https://www.europenowjournal.org/2018/06/04/europe-and-china/>
- ბმული 7
<https://lospiegone.com/2017/12/11/il-dragone-rosso-ha-conquistato-leuropa-orientale/>
- ბმული 8
https://www.agi.it/estero/agichina/xi_jinping_taiwan_guerra_commerciale_usa_cina-3648284/news/2018-03-20/
- ბმული 9
http://www.xinhuanet.com/english/2018-09/28/c_137497371.htm
- ბმული 10
<https://www.statnews.com/2020/01/30/who-declares-coronavirus-outbreak-a-global-health-emergency/>
- ბმული 11
<https://1tv.ge/news/germania-mouwodebs-chinets-nateli-mohfinos-koronavirusis-epidemiis-gamom-wvev-mizezebs/>
- ბმული 12:
<https://www.reuters.com/article/us-china-parliament-coronavirus-lawsuit/those-who-want-china-to-pay-virus-compensation-are-daydreaming-diplomat-idUSKBN230070>
- ბმული 13:
<https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2020/06/22/>
- ბმული 14:
<https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2020/06/22/>
- ბმული 15:
<https://www.europeanaffairs.it/blog/2020/06/26/summit-unione-europea-cina-tra-commercio-covid-19-e-diritti-umani/>
- ბმული 16:
<https://1tv.ge/news/djozef-boreli-evropa-chinettan-urtiertobashi-miamiti-aghmochna/>

დამატებითი წყაროები:

- <https://www.linkiesta.it/2020/06/cina-unione-europea/>
<https://sicurezzainternazionale.luiss.it/2020/06/23/un-vertice-ue-cina/>